

Ekologinen kompensatio osana Kotkan aluesuunnittelua

SYKE 21.8.2023

Markku Hannonen

kaupunkisuunnittelujohtaja, Kotkan kaupunki

Rakennemuutos muuttaa maankäyttöä

- Teollinen rakennemuutos ja väestön väheneminen 1970-luvulta saakka
- Siirrytty rakentamaan edellytyksiä rakennemuutokselle
- Alueiden varaaminen suuren mittakaavan teollisuudelle -> seutu on tarjonnut sijoittumispaikkaa akkuteollisuuden investoinneille
- Kotkan seutu tavoittelee akkuarvoketjun sijoittumista alueelle akkuklusteriksi
- Kun aiemmin teollisuushankkeiden laajuus on ollut 1-5-15 ha, tai laajimmillaan 30 ha, nyt kysyntä koskee 50-150ha laajuisia alueita
- Luontovaikutusten, esimerkiksi hulevesien kannalta ratkaisut vaativampia kuin tavallisesti – suunnitteluosaamistakin tuntuu olevan rajallisesti saatavilla
- Suurten alueiden sijoitus yhdyskuntarakenteessa on merkittävä ekologinen valinta
- Talousmetsässäkin voi olla paikallisia luontoarvoja, vaikkapa uhanalaisia lajiesiintymiä, joiden osalta joudutaan hakemaan esim. lupaa siirtoon, mikäli niiden säilyttäminen ei ole mahdollista
- Näihin muutoksiin liittyy aina myös mittava tietotarve – paitsi että on tiedettävä mitä muutosalueella on, on tunnettava myös muita alueita, jotta esim. siirto on mahdollinen

Luonnon monimuotoisuuden pitkäjänteiseen kehittämiseen

- Tarvitsemme suurten teollisuusalueiden vastapainoksi pitkäjänteistä kompensatioajattelua, jolla huolehdimme monimuotoisuuden edellytyksistä
- Kaupungin resurssit eivät riitä siihen, että alueita hankitaan monimuotoisuuskäyttöön suurhankkeiden tahdissa – kuitenkin tarvitaan aidosti kattava kokonaisuus, jotta alueella on merkitystä monimuotoisuuden säilyttämiselle
- Tämän vuoksi päätimme lähteä selvittämään ensin kaupungin sisältä alueiden luontotyyppejä ja potentiaalia monimuotoisuudelle
- Seutusunnitteluyhteistyön myötä koko Etelä-Kymenlaakso halusi selvittää samoja asioita. Maankuntaliitto vielä laajensi keskustelua niin, että koko Kymenlaakso on nyt mukana ELYn johdolla tehtävässä lumo-selvityksessä, joka toimii pohjana biodiversiteettistrategian laatimiselle. Tämä on erinomainen tilanne, sillä luontotyypit eivät tiedä kuntarajoista paljoakaan, ja kokonaiskuvaan tarvitaan kaikki mukaan
- Pitkäjänteisellä monimuotoisuutta tukevan verkoston luomisella on tavoitteena luoda nykyistä kestävämpiä kokonaisuuksia, joihin kuuluvat samalla erityisarvojen ja monimuotoisuuden suojelun ja myös virkistykseen näkökulmat. Samaten ennalta tutkia laajojen aluekokonaisuuksien soveltuvuutta eri tarkoituksiin.

Tietopohjan rakentamisen haasteita

- Tulevaa tietopohjaa rikastamalla on luotavissa kuva siitä, miten voimme vähitellen etenemällä rakentaa pysyvän, monimuotoisuutta tukevan viherverkoston
- Tähän voi kytkeytyä valmiiksi monimuotoisia alueita, mutta myös yhteyksiä niiden välillä sekä alueita, joilla on edellytyksiä siihen, että monimuotoisuus voisi osin parantua tai palautua (myös väliaikaisella monimuotoistamisella voisi olla arvoa)
- Aiemmat esitykset huomioiden meillä on tarve kytkeä (paikka)tietomalliin esim. monimuotoisuuslaskennan elementit, jotta pelisääntöjen puitteissa voidaan saavuttaa myös kompensatiohyötyjä
- Tietomalli on kokonaan oma kehityskohteensa; ei vähintään nykyisen järjestelmä-, data- ja ipr- ym. diversiteetin vuoksi
- Luonnon tila myös muuttuu jatkuvasti > seuranta suuressa mittakaavassa on haaste
- Tieto on myös oma kehitysmahdollisuutensa oppivan tekoälyn mahdollisuuksien vuoksi – eli data tulee järjestää siten, että jatkossa olisi mahdollista tunnistaa muun muassa uusia potentiaaleja tai prioriteetteja, miksei uhkiakin monimuotoisuudelle
- Tiedon pohjalta on tarkoituksemme suunnata pitkäjänteisen, vihreän maapolitiikan toteutusta -> Kompensatioajattelu johtanee hoidon, käytön ja kaavoituksen uudelleenharkintaan

Kompensaatiota vai jotakin muuta?

- Monimuotoisuuskäyttöön valitut ja hankitut alueet tarvitsevat jonkinlaisen pitävän päätöspohjan luontokäytössä säilyttämisestä. Kompensaation näkökulmasta kaavamerkintöjen ja suojelupäätösten vaikutusta on harkittava ennalta. Kuitenkin itse monimuotoisuuden kannalta toimintatapa olisi vaikuttava.
- Aamun esityksen perusteella ymmärtäisin, että keskeistä olisi näillä alueilla ryhtyä aktiivisesti toimenpiteisiin, joilla lisätään luontoarvoja – ja rakentaa tällä tavoin kapasiteettia mahdollisten tulevien hankkeiden kompensaatiolle
- Teollisuuden laajeneminen ja alueiden varaaminen luontokäyttöön ovat sattumalta edenneet Kotkassa viime vuosina varsin samantahtisesti – kolmen vuoden aikana on valtuustopäätöksellä osoitettu Metso-kohteeksi yli 270 ha potentiaalisia alueita; hyvinkin saman verran, kuin teollisuusaluetta tullaan ottamaan käyttöön lähivuosina
- Kompensaation sääntelyn kansainvälinen tilanne voi vaikuttaa kansalliseen kilpailukykyyn investointihankkeiden saamiseksi – tältä kannalta kompensaation vapaaehtoisuus on merkittävä -> vihreän siirtymän alalla tosin myös kompensaatiosta itsestään voi tulla hyvinkin pian kilpailutekijä yritysten kesken. Toistaiseksi hankkeisiin ryhtyviltä ei ole edellytetty kompensaatiomenettelyjä.